Олон улсын эмэгтэйчүүдийн баярын өдөрт

Эмэгтэйчүүдийг соёлжуулах танхим

Монголын эмэгтэйчүүдийн 4 дүгээр их хурлаас дэвшүүлж тавьсан гол зорилтын нэг бол эмэгтэйчүүдийг соёлжуулах танхим байгуулж ажиллахыг заасан юм.

Энэ шийдвэрийг манай Өнжүүл, Эрдэнэ сумдын эмэгтэйчүүдийн зөвлөл биелүүлж байна.

Эрдэнэ сумын нам, захиргааны байгууллага эмэгтэйчүүдийн соёлжих танхимд 2 тасалгаа байр гаргаж өгч хөрөнгө материалын талаар биетэй туслалцаанууд үзүүлснээр соёлжих танхимаа эмэгтэйчүүдийг соёлжуулах байр болгон ажиллаж байна.

Эмэгтэйчүүдийн холбогдолтой хууль дүрэм тогтоолуудыг самбарт харагдахуйц газар хадахаас гадна унших номуудыг ширээн дээр тавих, томоор бичиж хадах ба хүүхэд, хүмүүсийн ажил, үйлчилгээ, хүүхэд, эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс ямар эдээр яаж хувцаслах тухай зурсан зургаар буюу гэрэл зургаар, биет зүйлээр харуулж болно.

Зочинд яаж үйлчлэх, хоолны ширээг яаж бүтээх, сэрээ, халбага хутгыг яаж тавихыг биет зүйлээр буюу зургаар харуулах хэрэгтэй.

Хоолны зэс, найрлагын хэмжээг зааж төрөл бүр дээр бичиж тавих, яаж хийхийг зааж бичсэн байвал зохино.

Гэр бүлийн тохижилтын талаар зөвлөлгөө өгүүлэх, асуулт хариулт явуулах, аяга, таваг, сэрээ, шал угаах, хувцас угаах, индүүдэх аргыг заах, хүүхэд яаж өлгийдөх, хэрхэн бойжуулах талаар эхчүүдэд эмчийн зөвлөлгөө өгүүлэх.

Гуа сайхны зөвлөлгөө өгөх, нүүр, гар, үсээ арчлах, зөв хувцаслах талаар хэрэглэгдэх зүйлүүдийг тавьж зөвлөлгөө өгөх, хувцас эсгэх, оёх, загвар гаргах, оёдлын машин ашиглаж сурах, хоол хийх аргуудыг заах, эмэгтэйчүүдэд тэмээний ноосоор оймс, бээлий нэхэх, хуучин ноосон эдлэлийг задлаж, хүүхдийн ноосон цамц зэргийг сүлжих аргыг зааж өгөх зэрэг ажлуудыг энэ танхимд явуулж байх нь зүйтэй.

Д.Дашпунцаг

Баяр угтан

Өндөрширээт сумын хамт олон МАХН—ын 44 жилийн ой, олон улсын эмэгтэйчүүдийн баярыг угтаж 1965 оны I дүгээр улирлын худалдаа бэлтгэлийн төлөвлөгөөт зорилтыг биелүүлэх талаар нэг сарын зохистой ажил зохиож худалдаа бэлтгэлийн агент нэг бүрийн хооронд социалист уралдааныг 5-7 хоногийн хугацаатай байгуулан тухай бүрд нь дүгнэж ялангуяа МХЗЭ, ҮЭ, эмэгтэйчүүд зэрэг олон нийтийн байгууллагуудад тус тусд нь тодорхой даалгавар өгч ажиллуулснаар түүхий эдийн 29 нэр төрлийн зүйлийн 24-ийг 100—300 хувиар 32 хоногийн өмнө биелүүлж сайхан амжилт гаргав.

О.Пэрэнлэй

* * *

Аймгийн Харилцаа холбоо, Банк, Баазын эмэгтэйчүүдийн зөвлөлөөс олон улсын эмэгтэйчүүдийн баярыг угтаж эмэгтэйчүүдийн дунд түүхий эд цуглуулах, марк, захидлын дугтуй борлуулах ажил зохион улсад 400 төгрөгийн орлого оруулав.

Энэ ажилд Ж.Сундуй, Д. Цэрмаа, А.Цэвэлмаа нар идэвхтэй оролцлоо.

Л.Тавхара

Хоёр захидал

(Сурвалжлага)

Захидлын учрыг ярьвал зөндөө олон янз билээ.

Аав ээждээ бичсэн хайрт хүүгийнх нь захиа, ах дүүдээ бичсэн төрөл төрөгсдийнх нь захиа, амраг нөхөртөө бичсэн хонгор залуугийн захидлууд гэхчилэнгээр аль захидлын учрыг тоочих билээ.

Зинаагийн захидал

Шөнө орой болжээ. Амгалан цөнийн тэнгэрт одод түгэн гялалзаж, хавь орчинд чимээгүй, айлын хүмүүс тавтай нойрсцгооно.

Харин ганцхан Зиймаа л унтаагүй юун тухай ч юм билээ үзэг цаас нийлүүлэн захидал бичиж сууна.

—Манай нутагт ёстой сайхан байна. Би 1964 онд хариуцан маллаж байсан нутгийн ба эрлийз холимог 18 нэмэх гунж бүрээсээ 1629 литр сүү сааж аж ахуйгаас өгсөн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг нэг дахинаар давуулж саяхан болж өнгөрсөн аймгийн гэргүүний сайчуудын зөвлөлгөөнд оролцов.

Тэхдээ үнээгээ хайдагшуулж зуны улиралд өдөрт 3 удаа, өвөлд 2 удаа сааж байсан ба зуны улиралд өдөрт 2 удаа, өвөлд нэг усалж, үнээдийнхээ ивэлгээг нь сайжруулахын тулд өдөрт 4 кг хивэг саахын өмнө тогтмол өгч байснаар үнээ бүрээсээ дээрхи хэмжээний сүү саав.

Харин үнээний дэлэнд илэлт хийвэл нэг үнээнээс үүнээс ч илүү их сүү сааж болох юм гэсэн сэтгэгдэл төрсөөн . . . гэж бичээд захидлаа дутуу орхисон байв.

Хариу захидалд

«Төв аймгийн Гачууртын сангийн аж ахуйн саальчин Б.Зинаагаас» гэсэн хаягтай захидал Чулууны өмнө байна.

«. : Тиймээ! Үнээний дэлэнд илэлт хийвэл чи улам их сүү саана. Алатау үүлдрийн 12 гунжин үнээний дэлэнд нь илэлт хийж сайн арчилснаараа үнээ бүрээсээ дунджаар 3900 литр сүү саасан нэгэн туршлага ярья.

Арван хоёр гунжин үнээний 9-д нь дунд зэргийн илэлт хийж, 2-т нь огт илэлт хийлгүй, нэг үнээнд онцгой илэлт хийсэн юм.

Онцгой илэлт хийсэн «хавтгай» гэдэг үнээ тугалхаасаа 2—3 хоногийн өмнө хэвтэж чадахгүй байлаа.

Учир нь түүний дэлэн тийнхүү том болсон байсаан.

«Хавтгай»-гаас тугалсных нь дараа анхны нэг саалтаар 8 литр уураг гарч байлаа.

Улмаар хавтгай өдөрт 23—24 литр сүү өгч байхад, огт илэлт хийгээгүй Таня, Сэлмэн гэдэг хоёр үнээ 11—12 литр, бусад дунд зэргийн илэлт хийсэн үнээнүүд 16—17 литр сүү өгч байсаан.

Энэхүү сүүний гарцын зөрүүгээс үзэхэд дэлэнд илэлт хийх нь хичнээн ашигтай болох нь тодорхой байна.

Дэлэнд илэлт хийхдээ юуны урьд дөнгөж дэлэгнэж эхлэх үеэс нь (арьс хөдлөх) эхлэх хэрэгтэй. Илэлтийг өдөрт 2—3 удаа хийдэг байв. Тэхдээ дэлэнгийнх нь дөрвөн талаас хойг, урьд буюу хоёр хажуугаас нь хоёр гараараа тэгшхэн жигд илэхгүй бол дэлэн нь хазгай хөгждөг. Дэлэнг махан дэлэн (сүүгүй) болгохгүйн тулд анхны үед өдөрт 4 удаа саадаг байсан ба дэлгэнэж байх үед нь түүнийг саамжуулахын тулд дөрвөн хөхий нь татах, шувтрах зэргээр дасгаж байлаа.

Үнээг тугалсны дараа дэлэнгий нь устай алчуураар арчих буюу дулаан цагт бүлээн усаар угаадаг байсаан. Энэ нь дэлэнд байгаа сүүг бүрэн авах нэгэн арга юмаа. Угааж арчих ажлыг үнээгээ саахын урьд хийдэг.

Үнээний дэлэнг тугалахаас нь урьд гилцринээр арчиж байх нь сүү нэмэгдүүлэх сайн талтай байв.

Үнээний дэлэнг арчлах явдал их сүү авахын нэг үндэс болдгийг саальчин хүн мартаж хэрхэвч болохгүй. За тэгээд үнээг тугалахаас нь өмнө ногоон тэжээлээр тэжээх, тугалсных нь дараа дарш, хивэг, байцаа, төмс зэрэг тэжээл тогтмол өгч байх, саалтын дэс дараалллыг нарийн баримтлах, зөлдэг зөөлөн харьцах зэрэг нь ариван их сүү саах бас нэг үндэс болдоог Дэлэнгийн илэлтийг ямарч үүлдрийн үнээнд хийж болох бөгөөд тэхдээ ганцхүү анхны тугалах үед (гунжид) нь сайн хийх нь ашигтай мэт санагдсан . . гэж бичээд захидлынхаа төгсгөлд Зинаад амжилт хүссэн байлаа.

Тэрээр, хариу захидлаа дуусгаж «Батсүмбэрийн сангийн аж ахуйн үнээний 1 дүгээр фермийн саальчин Замбын Чулуунаас» гэж хаяглав.

Б.Дорж

Төвийн 10 жилийн дунд сургуулийн 6 дугаар ангийн сурагч Л.Бямбаа нь цана тэшүүрийн спортоор амжилттай суралцаж байна.

ЗУРАГ ДЭЭР: Өөрийн хариуцсан өрөө тасалгаагаа ямагт цэвэр байлгадаг дүрслэх урлагийн ажилчин Даваасүрэн.

Зургийг Д.Балжинням

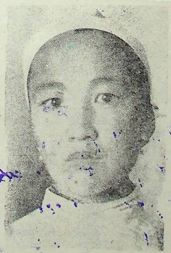

Аймгийн нэгдсэн больницын сувилагч Чулуун нь өвчтөнийг сувилах үүргээ сайн биелүүлж байна.

Зургийг авсан Д.Дамбийням

Хавар

Энэ жил манай аймаг 36,8 тонн ямааны ноос бэлтгэнэ.

Хүүхдийг зодож шийтгэхийн хор холбогдол

Манай оронд социализмыг өрнүүн байгуулж байгаа орчин үеийн нөхцөлд шинэ нийгмийг идэвхтэй байгуулагч, шинэ иргэдийг хүмүүжүүлэх хариуцлагатай зорилго гэр бүлийн өмнө тавигдаж байна.

Социализм коммунизмыг гардан байгуулагч үр хүүхдийнхээ хүмүүжлийн чухал ач холбогдол хариуцлагыг бид ойлгохгүй байж болохгүй юм.

Манай эх орны бүтээн босгох их үйл хэрэг амьдралын хөдөлгөөн бүрт шинэ иргэдийн яруу алдар цуурайтаж байна.

Бид бүхэн энэ их цуурайг сонсохгүй, манай хүүхдийг яаж хүмүүжүүлэхийг мэдэхгүй байж болох уу даа гэж сурган хүмүүжүүлэгч А.С,Макоренко хэлсэн билээ.

Ийм учраас бид шинэ нийгмийг идэвхтэй байгуулагч ухамсартай иргэдийг хуучин хоцрогдсон арга барилаар хүмүүжүүлж чадахгүй нь илэрхий юм.

Биднийг өвөг дээдэс маань хүмүүжүүлсэн юм, болоод л байна. Бид ч хүмүүжүүлнэ гэдэг дэмий үгээр бамбай барьж, сурган хүмүүжүүлэх ухааныг үнэлэхгүй хоцрогдсон аргаар хүүхдээ хүмүүжүүлхийг оролддог эцэг эхүүд байсаар байна.

Ялангуяа зарим эцэг эхүүд ялихгүй шалтгаанаар өөрсдийн хүүхдийг зодож шийтгэдэг явдал байдаг билээ. Өөрсдийнхөө хүүхдийг гэртээ зодох явдал бүрэн бололцоотой гэж үзэн түүнийгээ элдвээр зөвтгөхийг оролдож байх юм.

Бас зарим хөгшчүүд биднийг зодож хүмүүжүүлэхээс өөр арга байсан биш дээ түүнээс болж бидэнд муу болсон юм алга гэж сургаж байдаг нь зодож шийтгэхийг зөвтгөж зөвшөөрсөн хэрэг юм. Хөрөнгөтний сурган хүмүүжүүлэгчдийн олонхи нь хүүхдийг зодож шийтгэдэг ба тэдний зан чанар авъяасыг дардаг юм. Манай оронд хүүхдийн зан чанар авъяасыг төрөл бүрээр хөгжүүлдэг.

Гэтэл манайд хүүхдийг зодож шийтгэх хортой арга амь бөхтэй оршсоор байгаа нь харамсалтай юм. Зарим эцэг эхүүд зодож шийтгэхгүй бол дийлэхгүй захирагдахаа бүүр болих мэт санадаг учраас зодох аргаасаа бүр салж чадахгүй байна.

Иймд хүүхдийг буруу хэрэг үйлдэхэд нь зодож байгаа нь түүнийг давтан үйлдэхгүй гэж бодсон эцэг эхүүд хэт эндүүрч төөрөгдөлд оржээ.

Жишээ нь: Нэгэн Ц гэдэг эх манай хүү шүүгээнээс төгрөг авахаар нь түүнийг зодож орхисон чинь одоо шүүгээнээс юм авах нь битгий хэл ойртохоо ч больсон гэж ярьж байснаас үзвэл энэ нь зодсоноор эх зорилгоо хангасан юм шиг санагдавч тийм биш харин,уул хэргийг цааш хортойгоор үргэлжлүүлсэн байна. Зодсон явдал хортой замд оруулснаас өөр ямарч ашиг өгсөнгүй.

Эцэг эх,ахмад хүмүүсийн дэргэд төлөв томоотой харин уул хэргийг нууцаар үйлдсээр байдаг байна.

Хүүхдийг зодсоноос түүнд хулгай хийхийн хор холбогдлыг ойлгож засрах төлөв төрөв үү гэвэл тийм биш. Гомдож өвдөс нөөсөө болж хашран уул хэргийг үйлдэхээ орхиж болох юм. Зодсоноос хүүхдийг зориггүй хулчгар болгож байгаа бөгөөд мэдрэлийн системд хор учруулдгыг ойлгох ёстой.

Зодсоноор эх эцгээсээ хөндийрч зөрүүд зантай болж ирнэ.

Ер нь зодож шийтгэхээс өөр арга зам хай! Юуны өмнө хор холбогдлыг ойлгуулж өөр зүйлд сонирхолыг нь тат!

Төрөл бүрийн хөдөлмөр ном, кино жүжиг, зугаалга цэнгэлд нь эцэх эхүүд бид нар оролцож өөрсдийн хүүхэдтэйгээ цэнгэн жаргаж амралтаа өнгөрө өх хэрэгтэй билээ.

Х.Хулганай

Малын зүй бусын хорогдолтой шийдвэртэй тэмцэе

Аймгийн зоо мал эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн зөвлөлгөөн саяхан боллоо. Зөвлөлгөөнд манай нийт сумдын зоо мал эмнэлгийн тасаг салбаруудаас хавар намарт тарга хүч, эрүүл мэндийн үзлэгийг бүх малын 89,7 хувьд хийж, зоо мал эмнэлгийн бүхий л ажлыг өөрийн хариуцсан тасагт бүтээлч болгохын тулд хүн нэг бүргэй сайн ажиллаж өөрийн тасгийг тэргүүний тасгийн зэрэгт хүргэж малын үхэл хорогдлыг багасгаж чадсан 1963 оны БНМАУ-ын аварга төлчин, Баянцагаан сумын малын их эмч Урган, хариуцсан сумандаа сүүлийн 2 жилд хамуу өвчнийг устгах ажлыг сайн зохиож үр бүтээл гаргаж хамууг устгасан Баяндэлгэр сумын малын их эмч Намсрай нарын зэрэг улс орны хөгжил социализмын материал техникийн баазыг байгуулах ариун үйлсэд шургуу зүтгэж алдар цуугаа улс, аймаг даяар цуурайтуулсан олон арван мэргэжил нэгтэй нөхөд оролцов.

Малын үхэл хорогдлын гол шалтгаан нь арчиллагаа маллагаа өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлж эмчлэх арга мөн.

Тус аймгийн Заамар, Жаргалант зэрэг суманд гарсан адууны халдварт цус багадах өвчнийг илрүүлэн таньж цаашид тараах боломжийг зогсоосон ба Батсүмбэр,Борнуур,Баянчандмань д гарч байсан үхрийн цээж өвчнийг газар авахуулсангүй шинжилгээ хийсэн, төлийн элдэв өвчинтэй тэмцэхэд өөрийн орны баялагыг ашиглан шинэ зүйл санаачлан витамин ба био бэлтгэмэлийн зүйлийг хийж ажилдаа гялалзсан сайхан амжилт гаргалаа.

Өнгөрсөн жилүүдэд манай ихэнх сумдад малын хамуу, эгтүү, цагаан хорхой, моньезоз, гемонахоз зэрэг өвчин гарч байсан ба хамууны угаалгыг цаг алдаж хийснээс хадлангийн ажилтай давхцаж хүн хүч хүрэлцэхгүй цаашилбал хамуу өвчний цаашдын эдгэрэлтийн хугацаа багасч мал оторлолтыг оройтуулж байгаагаас гадна хэвтэр бууцыг ариутгах ажлыг муу хослон зохиож байгаагийн дээр зарим сум нэгдэл,сангийн аж ахуйн нам, захиргааны удирдах нөхөд мал эмнэлгийн арга хэмжээг гол зүйл биш мэт болгож малын элдэв өвчнөөс эдийн засагт учруулж байгаа их хохиролыг дутуу үнэлж түүнд онцгой анхаарал тавилгүй мэргэжилтний зөвлөлгөөнийг үл тоомсорлох буруу хандлага байгаагаас ажлын ахиц далайц муудаж нийгмийг хохироож байгаа дутагдал сум бүрт байгааг тодорхой баримтаар дурьдлаа. Тариат суманд 74 мал эргүүгээр өвчилсний нэгийг ч эдгэрүүлээгүй ба Баянцогт,Алтанбулаг сумдад 226-281 мал эргүйгээр өвчилснөөс дөнгөж 19-26 толгойг эдгэрүүлсэн,Эрдэнэсант суманд 105 малаас нэгч малыг эдгэрүүлж чадаагүй зэрэг дутагдал нилээд хэмжээгээр гарчээ.

Өнгөрсөн онд гарч байсан дутагдлаасаа санамж авч 1965 онд мал өсгөхийн үндэс болсон төл бойжуулах ажилд онцгой анхаарч зүй бусын хорогдлоор нэгч малыг үхүүлэхгүйн төлөө тэмцлийг явуулах зорилтыг дэвшүүлэн тавьсан намын заалтыг амьдралд хэрэгжүүлэхэд бүхий л хүч чадал, авъяас билгээ дайчлан ажиллая.Тус зөвлөлгөөн нь мэргэжилтний, малчдын дунд хийж гүйцэт гэсэн ажлын талаар аймгийн намын хорооны нэгдүгээр нарийн бичгийн дарга Б.Дэжид, АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны дарга Ц.Жамсран нар мэргэжилтэн нарын арга ажиллагаанд үнэтэй санамж зөвлөлгөөн өгч ажлын хариуцлага, сонор сэрэмж, тасаг бригадын хүн нэг бүртэй тооцоотой судалгаатай,өндөр шаардлагатай, ажлын зохион байгуулалтыг нарийн төлөвлөгөөтэй зохиож хүн бүр тооцоотой ажиллаж 1965 оныг мал өсгөх эргэлтийн он болгоцгооё гэжээ.

Тусгай сурвалжлагч

Ж.Төмөрсүх

1965 оны I дүгээр улирлын бараа бэлтгэлийн зүйлийг сумдаар байр эзлүүлсэн нь 1965—2—20

	төлөвлөгөө өгөгдсөн зүйлийн тоо	100 ба түүнээс дээш хувиар биелүүлсэн	эзлэх хувь	эзлэх байр
1. Алтанбулаг	31	20	64,5	4
2. Архуст	40	24	60,0	6
3. Батсүмбэр	43	22	51,1	11
4. Баян	34	20	58,8	7
5. Баянбараат	32	23	71,8	2
6. Баяндэлгэр	38	19	50,0	12
7. Баянжаргалан	32	15	46,8	13
8. Баянцагаан	32	15	46,8	13
9. Баянзүрх	40	14	35,0	18
10. Баянцогт	34	9	26,4	20
11, Баянчандмань	37	14	37,8	17
12. Борнуур	38	18	43,6	15
13. Бүрэн	31	18	58,0	8
14.Дэлгэрхаан	30	7	23,3	21
15. Жаргалант	40	9	22,5	22
16. Заамар	34	18	52,9	9
17. Лүн	32	16	50,0	12
18. Мөнгөнморьт	38	8	21,0	23
19. Өндөрширээт	29	24	82,7	1
20. Өнжүүл	30	14	46,6	14
21. Сэргэлэн	34	24	70,5	3
22. Тариат	30	7	23,3	21
23. Угтаалцайдам	33	21	63.6	5
24. Эрдэнэ	38	20	52,6	10
25. Эрдэнэсант	32	15	46,8	13
26. Гачуурт	39	15	38,4	16
27. Их хайрхан	29	9	31,0	19
. Аймгийн дүн	42	14	33,3	=

Тайлбар: Архуст,Алтанбулаг, Баянцогт, Баянжаргалан сумд мэдээгээ ирүүлээгүй учир хуучнаар нь гаргав.

Худалдаа бэлтгэлийг удирдах газрын төлөвлөгөөний хэлтэс

Хариуцлагатай эрхлэгч Н. МӨНХӨӨ

(Х—00428) «Анхдугаар таван жил» сонины газар хэвлэв.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

Анх дугаар ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А.Д.Х.Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

18 дахь жилдээ №18. (1419) | 1965 оны 3 дугаар сарын 8 | ДАВАА

Олон улсын эмэгтэйчүүдийн баярын өдөр

1910 онд Копенгаген хотноо
лсон олон улсын эмэгтэйчүү-
йн II бага хурлаас орон бүх-
й эмэгтэйчүүдийн эв санааны
гдлийг бэхжүүлж, бүрэн төгс
х, хөдөлмөрчдийн засаг төрийг
гтоохын төлөө, капиталист
лжлөг цэргжүүлэлтийн эс-
г, ажилчин ангийн нийтийн
мцэлтэй эмэгтэйчүүдийн хам-
н чармайлтыг нэгтгэхийн тулд
рманы нэртэй хувьсгалчдын
г Клара Цеткиний санаачлагаар
угаар сарын 8—ныг олон ул-
ын эмэгтэйчүүдийн өдөр болгон
ил бүр тэмдэглэж байхаар
ийдвэрлэснээс хойш 55 жил өн
ərлөө.

Өнгөрсөн 55 жилийн хуга-
аанд даян дэлхийд гарсан өөрч
эл...н дагуу эмэгтэйчүүдийн
айдал, тэдний хүсэл зорилт,
вь заяаны талаар олон үйл
здлууд гарч, олон асуудлууд
ийдвэрлэгдсэн байна.

Колонт ёс, үндэсний боолчил-
оос ангижирсан шинэ залуу ор-
уудын эмэгтэйчүүд улс төр,
ийн засгийн чухал эрхүүдийг
ж үндэснийхээ тусгаар тогтно-
ыг батжуулахын төлөө эдийн
саг,соёлын хоцрогдлыг арилга-
ын төлөө, колоны эвдэрсэн бал-
сыг дахин сэргээхгүйн төлөө
периалистуудийн эсрэг баатар
гаар тэмцэж байна.

Капиталист орны эмэгтэйчүүд
огш эрхийн тухай улсын хууль,
он улсын гэрээг зөвхөн амаар
вшөөрөх төдийгүй, амьдрал хэ
эг дээр биелүүлдэг болгох,
дил хөдөлмөрт адил хэмжээний
лс олгодог болгох, эмэгтэй
үдийн хөдөлмөр, зол жаргалыг
мгаалах, өндөр настныг тэтгэх,
ашигтай хөлсний системийг
ртоох, боловсрол мэргэжилтэй
лгох бололцоо олгох, амьд
лын нөхцөлийг дээшлүүлэх зэ
г улс төр, эдийн засгийн асар
м зорилт бүхий тэмцэл
вуулж байна.

Монголын эмэгтэйчүүд 3 дугаар
рын 8—ны өдрийг ЗХУ улс
лсн бусад социалист орны нэ
н адил бүх ард түмний баяр
лгон өргөн тэмдэглэдэг зан
лтай болсон юм.

Энэ 1965 онд манай орны эмэг
йчүүд 1964 онд хуралдсан
эгтэйчүүдийн IV их хурал,
АХН-ын Төв Хорооны VI бүгд
рлын шийдвэрийг хэрэгжүү
х өрнүүн хөдөлмөрийн үед тэм
глэж байна. Манай орны
эгтэйчүүд ард түмэндээ аз жар
л тэнүүн амьдралыг авчирсан
дын хувьсгалын хайр халамжинд
ргижиж өөрийн эх орондоо
циализм байгуулах үйл хэрэгт
эвхтэй туслагч бүтээгчийн
ргийг биелүүлж байна.

Манай аймгийн хөдөө аж ахуйн нэгдлийн гишүүдийн 50 хувь, үйлдвэрийн ажилчдын 40 гаруй хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байгаагийн дотор ажил хөдөлмөрөөрөө шалгарч яваа Төв дэлгүүрийн хүнсний барааны худалдагч Долгор, Батсүмбэрийн сангийн аж ахуйн ногоочин Должинжав, аймгийн төвийн 10 жилийн дунд сургуулийн багш Жаргал, Гачууртайн сангийн аж ахуйн саальчин Цэндээхүү, Өндөрширээтийн ямаачин Цэрэндулам, Баянцагааны хоньчин Гармаа нарын зэрэг тэргүүний ажилтай олон эмэгтэйчүүд төрөн гарсаар байна.

Дэлхийн эмэгтэйчүүдийн их баяр мартын 8—ныг угтсан өндөр бүтээлийн ажлуудыг Тээвэр холбоо, Сонины газар, Намын хороо, Хүнсний комбинат зэрэг газрууд 3—15 хоногийн зохицтой ажил зарлан явуулж ихээхэн амжилт бүтээл гаргалаа. Тэргүүлэн бичиг үсгийн бүлгэм дугуйлан хичээллүүлэх, гэрэл зураг, эмэгтэйчүүдийн уран бүтээлээр самбар булан гаргах, концерт өдөрлөг бэлтгэх, радио нэвтрүүлэг явуулах, ханын сонин гаргах уулзалт үдэшлэг зохиох зэрэг ажлууд газар бүр өрнөлттэй явагдаж байна,

Цаашид манай хөдөлмөрч эмэгтэйчүүд бүрийн өмнө Монголын эмэгтэйчүүдийн их хурлаас дэвшүүлж гаргасан анхан шатны боловсролгүй эмэгтэйчүүдийг 1967 он гэхэд анхан шатны боловсролтой болгох, боловсролтой эмэгтэйчүүдийг шат ахиулах зорилтыг биелүүлж боловсрол, мэдлэгээ цуцалтгүй дээшлүүлэх, аймгийн АДХ-ын чуулганаас баталж гаргасан соёлжилтын 2 жилийн төлөвлөгөөг амьдрал ахуйдаа тусгаж зуршил заншил болгон нэвтрүүлэх, МАХН—ын Төв Хорооноос хүүхдийн хүмүүжлийн талаар гаргасан захидлыг ширхэгчлэн биелүүлэх, эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэг угтаж өөрсдийн эрхэлж хариуцсан ажил дээр өндөр бүтээл гаргаж бодитой биетэй зүйлийг хийж бүтээсэн бэлэгтэйгээр Монголын эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэгийг угтаж эмэгтэйчүүдийн байгууллагаас хийж явуулах томоохон зорилтууд зогсож байна.

Мөн түүнчлэн малын төлийг хүлээн авах, хаврын тариалангийн бэлтгэл ажил явагдаж байгаа одоо үед эмэгтэйчүүд бүхэн энэ ажилд дүүрэн гар бие оролцож гарсан төл бүрийг бүрэн мэнд бойжуулах чухлын чухал зорилт болж байна.

Төлөөр мал өснө!

Баянцагааныхны эхлэлт

Баянцагаан сум 1965 онд бүх малаа 105 хувиар өсгөх үүрэг авч аймгийнхаа бүх сум, сангийн аж ахуйнуудыг социалист уралдаанд дуудсан юм.

Энэ сум энэ хавар 40 гаруй мянган малын төл хүлээн авах агаад төллөх бүх малаа 60 гаруй суурь болгож зохион байгуулалт хийсний дотор 41 суурь нь бог малын суурь юм. Тус сум—нэгдлийн захиргаа, намын байгууллага сум орны хариуцлагатай хүмүүст төллөх сууриудыг хариуцуулан өгч хүн хүч, аж ахуйн хангамжийн туслалцаа үзүүлж байна.

Суурийн ахлагч нарын нэг өдрийн семинар хийж төл бойжуулах арга ажиллагааны тухай, малын зүй бусын хорогдолтой тэмцэхэд суурийн ахлагчийн үүрэг зэрэг асуудлын тухай ярив. Мөн энх сүрэгт шилжүүлэх урамшлын болзол зарлаж 7,15 хоногоор бригад сууриудыг дүгнэж байх журам тогтоов.

Төлийн бэлтгэлд зориулж өвс, тэжээл, хашаа, пүнз, төлийн байр, ус худаг аж ахуйн бусад төхөөрөмж, төлд зориулсан мал эмнэлгийн аптекийг суурь бүрд бий болгожээ. Одоо 500 гаруй төлийг хүлээн аваад нэгч хорогдолгүй эрүүл энх бойжуулж байна.

Д.Барьд

Нөхөрсөг тус

Архустайн сургууль комбинат, сангийн аж ахуйн 2 дугаар фермд өвс татаж өгөх, хашаа саравч засаж сэлбэх, өтөг бууцыг нь авчрах хөрзөн ухах зэрэг ажил хийж өгсний дээр элгэвч 800 гаруй, угж 40 гаруй, уут 40 гаруй, ухуулах хуудас 45 ширхэг, лозун 10 ширхэг, ярианы сэдэв15, хаг хаях дэгээ 20 гаруй, 15 кг лаа туслав.

Г.Намсрай

ТӨЛЧДӨД ЗӨВЛӨЛГӨӨ

Төлийн гэдэсний базалт

Гэдэсний базалт нь төлийн гэдэсний хатгалгааны хамгийн олон тохиолддог хэлбэр юм. Энэ өвчнөөр гол төлөв 20-25 хоногоос 2-4 сарын настай тугал,хурга бусад төл өвчилнө. Өөрөөр хэлбэл төл мал сүүн тэжээлээс гадна бусад тэжээл идэх үед тохиолдоно.

Хүүчирч муудсан сүү, хөгцөрсөн дарш, тоостой ялзарсан өвс, сүрэл, хөлдөж ялзарсан өвс лууван,манжин зэрэг чанар нь муудсан тэжээлийг төлд өгөх, сүүг хасч эрт өөр тэжээлд оруулах, сайн тэжээлийг ч гэсэн хэмжээ хязгааргүй ихээр идүүлснээс болж төлийн ходоод, гэдэсний базалт үүснэ.

Энэ өвчин бас урьд идэж дасаагүй шинэ тэжээл идсэнээс буюу бохир хүйтэн тогтмол ус уух, төл хэт даарах зэргээс үүснэ. Мөн ходоод гэдэсний үрэвсэлт ба ходоод гэдсэнд исэлдэх процесс ширүүн явагдах үед гэдэсний хатгалгаа үүснэ.

Дээр дурьдсан бүх шалтгаануудод ходоод гэдэсний мэдрэлийн аппаратыг цочроож ихэвчлэн ходоод гэдсийг агшааж базлуулдаг. Ингэж ходоод гэдэс базлахад эмзэг өвчин үүснэ. Ходоод гэдэсний базалт болсон төл хоол тэжээл идэхээ больж тогтворгүй тайван биш болж, нийш тийшээ үсчин гүйж, зог тусан, дахин гүйнэ.

Сүүлээ шарвагнуулж хөлөөрөө газар цавчих ба гэдсээ тийрч цохино. Эмзэг өвчлөл улам ширүүсэх тутам дэвхцэн унаж хөрвөөнө.

Босон харайж дахин хэвтэнэ. Ингэж тогтворгүй болсноо гэнэт хэвийн байдалтай болж эрүүл мал мэт болно.

Хэдэн минутын дараа дахин тогтворгүй болно.Гэдэсний гүрвэлзэх хөдөлгөөн хүчтэй болж олон дахин баах буюу гэдсэн дотор хуржигнан шаагих дуу гарна.

Өвчин эмзэглэх үүсэх үед амьсгал хүчтэй түргэн болно.Зүрхний цохилт хүчтэй чанга болно Цаг тухайд нь эмнэлгийн тусламж үзүүлж чадвал энэ өвчин амархан эдгэрнэ. 20—30 минутын дараа өвчний шинж тэмдэг бүрэн арилана. Харин эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй бол гэдэс ходоод хийгээр дүүрч,гэдэс ороолдон төлийг амархан үхүүлнэ.

Ингэж өвдсөн төлийг тусгай байранд оруулж 10—12 цаг тэжээлгүй өлөн байлгана. Хар тамхины (опийн, идээшмэл) хандын 20—40 дуслыг 100 мл усанд хийж өгнө Хэдэн минутын дараа 2—5 гр ихтолыг бага зэрэг бүлээн усанд сайн уусгаад 150—500 мл ердийн хүйтэн ус нэмж төлд уулгана.

Гэдсийг нэмнээгээр дулаалж ороовол зохино.Ингэж эм өгөөд сайтар нэмнэхэд 15—30 минутын дараа төл эдгэрнэ.

ПИОНЕРУУД МАЛЧДАД ТУСЛАВ

Эрдэнэсант сумын дунд сургуулийн Пионерийн 14 дүгээр бүлгэмээс тус сумын „Саруул амьдрал" нэгдлийн 2 дугаар бригатдын сууриудыг шефлэн авч хурганы уут 22, унага тугалын нэмнээ 95, хурганы элгэвч 850, угж 27, төлийн аптек 9 лаа 65 толгой, шудэнз 57 толгой бэлэглэв.

Ө.Чой-ён

ХАВАР

Энэ жил манай аймаг бодын хөөвөр,хялгас 220,1 тонныг бэлтгэнэ.

ЦАХИЛГААН — ЦАХИЛГААН

Жаргалантын сангийн аж ахуйн дунд сургуулийн 60 гаруй сурагчид МБСЭ—ийн 2 дугаар их хурлыг угтан аймгийн хэмжээгээр соёлжих 2 жилийн төлөвлөгөөг сурталчлан өөрийн сангийн аж ахуйн тасаг, ферм, Угтаалын сангийн аж ахуйгаар 270 км газар аялав.

* * *

Жаргалантын сангийн аж ахуйн Довдон ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн төлөө бригадын жолооч Цэдэндорж, Цагаанхүү хоёр I дүгээр улирлын тонн км—ийн төлөвлөгөөг 150—180 хувиар биелүүлэв.

-Ш. Бадарч

ЦАХИЛГААН — ЦАХИЛГААН

Хамтач эв санааны нэгдэл

Мөнгөнморьт сумын „Дэлгэржавхлант" нэгдлийн үржил үхрийн 1 дүгээр бригад, дарга нь БНМАУ—ын Ардын Их Хурлын депутат Чойжил, энэ бригадын хөдөлмөрчид нь социалист хамтын хөдөлмөрийн үр ашгийн давуутайг зөвөөр ухамсарлан 1962 оноос эхлэн СХБ-ын хөдөлгөөн өрнүүлсний дүнд 1963 онд, аймгийн депутат тэргүүний саальчин Бадамгарваа ахлагчтай СХ-ын бригад цол мандатаа авсан нь аймгийн хэмжээний хөдөө аж ахуйн нэгдлүүдийн дотор уу ган социалист хөдөлмөрийн бригад болжээ.

Тус бригадын нийт хөдөлмөрчид энэ туршлагаас уламжлан тус бүр саналаа нэгтгэж социалист хөдөлмөрийн бригадын хөдөлгөөнийг жил дараалан өрнүүлж 1964 онд намын гишүүн Намсрай ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн бригад, 1965 оны 2 дугаар сард Равсал ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн бригадууд тус тус цол мандатаа авч социалист ёсоор хамтран ажиллаж, амьдарч сурахын сайхан жишээг дахин харуулсан учир мөн Сэрээнэндорж ахлагчтай СХТ бригад нь 1964 онд, Ваанчиг ахлагчтай СХТ бригад нь 1965 онд тус тус шинээр төрж одоо тус нэгдүгээр бригадын хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд ажиллаж байгаа бүх өрхийн 89,2 хувь, хүн амын 81,5 хувь нь социалист хөдөлмөрийн жинхэнэ ба төлөө бригадын хөдөлгөөнд хамрагдаж, бүх бригадаараа СХТ хөдөлгөөнд саналаа нэгтгэн 3 дугаар таван жилийн төлөвлөгөөний сүүлчийн жилийн чухал үүргээ улам амжилттай биелүүлэхийн тулд бригадаараа СХТ үйлдвэрлэл болох хөдөлгөөн өрнүүлж, өөрийн сум-нэгдлийн бүх бригад мөн өөрийн аймгийн бүх сум—нэгдэл сангийн аж ахуйн хөдөлмөрчдийг уриалан үүрэг авчээ.

Энэ бригадынхны авсан үүрэгт юуны өмнө 1965 онд төвлөрч бригадынхаа төвд цахилгаан гэрэл, утсан харилцаа бий болгож түүний дэргэд контор, улаанбулан, халуун ус, зочид буудал, хүүхэд саатуулах газар складууд болон бусад нэр төрлийн үйлчилгээний салбарууд бий болгохоос гадна, аймгийн АДХ—ын чуулганаар батлагдсан соёлжилтын 2 жилийн төлөвлөгөөг бүтэн хагас жилд бүрэн биелүүлж чадна гэж үүрэг аваад энэ бригадын хөдөлмөрчид нь идэвх хөдөлгөөнтэй ажиллаж байна.

Б. Базарсад

Бүтээлч ажиллагаа шуурхай удирдлагын үр дүн

Мөнгөнморьт сумын худалдаа бэлтгэлийн анги нь 1964 онд бүх ажлаараа шалгаран аймагтаа 2 дугаар байр эзлэн аймгийн намын хороо, АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргааны уралдаанд шилжин явах туг, 3000 төгрөгөөр шагнагдсан юм.

Энэ анги нь 1964 оны бэлтгэлийн 52 нэр төрлийн зүйлээс 50 нэр төрлийг 101—157,5 хувиар биелүүлж, өр авлагыг 26,5 хувиар багасган ашигтай ажиллажээ.

Тус сумын худалдаа бэлтгэлийн анги нь сумын намын үүр, гүйцэтгэх захиргаатай харилцан сум—нэгдлийнхээ бригадуудын 1964 оны ажлыг дүгнэн бэлтгэлийн төлөвлөгөөт зүйлийн биелэлтээр I дүгээр байр эзэлсэн 1 дүгээр бригадыг уралдаан шилжин явах туг, 300 төгрөгөө[р], 2 дугаар байр эзэлсэн 2 дуга[ар] бригадыг 200 төгрөгөөр тус ту[с] шагнаснаас гадна, бүх бригады[н] дарга, орлогч, тоо бүртгэгч [зэ]рэг тэргүүний 67 хүнийг 15[...] төгрөгийн үнэ бүхий зүйлэ[э]р шагнаж урамшуулав.

Дараа нь тус сумын худалда[а] бэлтгэлийн анги, анчдын ни[йгэ]млэгтэй хамтран энэ оны 1 д[үгээр] улирлын бэлтгэлийн төле[вл]өгөөг хугацаанд нь биелүүл[э]хийн тулд сумын бүх анчин [з]луучуудын хүчээр 4 өдрийн ни[й]тийн ан авлалг зохиов.

Хавар

Энэ жил манай аймаг 82,6 тонн тэмээний ноос бэлтгэнэ.

Тариалангийн бэлтгэлийг шуурхайлъя

Саяхан аймгийн төвд газар тариалангийн мэргэжилтний зөвлөлгөөн боллоо.

1964 онд аймгийн тариалангийн талбайн эргэлт 159000 га-д хүрч га тутмаас улаан буудай 10,8 ц, төмс 133 ц. хүнсний ногоо 184,9 ц ургацыг хурааж авснаар улсдаа 6300 тонн тариаг төлөвлөгөөнөөс давуулан тушааж газар тариалангийн талаар нилээд амжилт олж малдаа үлэмж хэмжээний хүчит тэжээл бэлтгээд 1965 оны тариалангийн бүрэн нөөцтэй болжээ. Өнгөрсөн жил Угтаалцайдам, Баянцогт, Жаргалант, Батсүмбэрийн сангийн аж ахуйнууд, Эрдэнэсант, Алтанбулагийн нэгдлүүд үр тариа ургац хураах төлөвлөгөөг биелүүлж сайхан амжилт гаргалаа.

Гэвч ажлын зохион байгуулалт муу байснаас техник засвар болон байнгын үйлчилгээг тогтмол хийдэггүй, тухайн техник ажлы[н] нормоо биелүүлж чадалгүй эвд[]рэх, төлөвлөгөөт ажил зарим та[]лаар тасалдах дутагдал нилээд байгаа нь ажлын хариуцлага сул[], техникийг олон хүнд дамжуу[]лан өгөх нь техникийн эвдрэлд ороход нөлөө болж байна.

Мөн авсан шинэ техникийг улсын нэрийн өмнөөс хүлээлгэн өгөх тухай МАХН—ын Төв Хорооны тогтоол манай аль ч [] станцад биелэгдэхгүй байна.

Нэгдэл, станцын хоорондын удирдлага, гэрээ хэлэлцээр хийж[] тохирдоггүй дутагдал байгааг тодорхой баримтаар ярилцлаа.

Өнгөрсөн онд газар тариалан[]гийн ба техникийн талаар гарч байсан дутагдалд дүгнэлт хийж 1965 оныг техникийн эвдрэлгүй, ургацын төлөвлөгөөг биелүүлсэн бахдам амжилтын он болгоё.

Ж. Төмөрсүх

ОРОЙН СУРГУУЛИЙН СУРГАЛТЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛЪЯ

1964—1965 оны хичээлийн жилд аймгийн төв, сумдад насанд хүрэгчийн оройн 6 дунд сургуульд 300 гаруй хүн суралцаж байна.

Гэвч насанд хүрэгчдийн оройн дунд сургуулийн хичээл хүмүүжлийн ажил төдийлөн чанартай биш байна.

Саяхан аймгийн АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргааны хуралдаанаар оройн сургуулийн хичээл хүмүүжлийн ажлын байдлын тухай авч хэлэлцээд тогтоол гаргалаа.

Энэ тогтоолд оройн сургуулийн ажлын одоогийн байдлыг дүгнэж, төвийн 10 жилийн сургуулийн захиргаа, гэгээрлийн хэлтсээс оройн сургуулийн хичээл хүмүүжлийн ажлыг олигтой удирдаж зохион байгуулахгүй байгаа ба хөдөлмөрчдийн боловсролыг дээшлүүлэх асуудал тус аймагт хангалтгүй зохиогдож байгааг тэмдэглээд сайжруулах тухай тодорхой заалт гаргаж өгсөн байна.

Оройн сургуулийн ажилд оршиж буй нэг үндсэн дутагдал бол хүмүүсийн ирц, хичээлд оролцох идэвх хангалтгүй байгаа явдал юм. Сурах явдлыг хувийн хэрэг гэж үзлэгээс зарим хүн хичээлийг олон хоног таслаж сүүлдээ бүр ирэхээ больдог байна. Төвийн 10 жилийн дунд сургуулийн дэргэдэх оройн сургуульд хичээлийн жил эхлэхэд 129 хүн суралцахаар бүртгэгдээд хичээллэлтийн явцад 45 хүн элдэв шалтгаанаар гарчээ.

Олон хүн сургалтын бүрэн курсыг төгсөж чадалгүй сургууль завсардаж байна.

Бас зарим хүмүүс хэт «үсрэлт» хийж бушуу төгсөхийг бодож анги алгасан ороод мэдэхгүйн бэрхшээлтэй тулгаран сурлагаар хоцорч сургуулиасаа гарч байна.

Сурах ажлаа эхнээс нь дэс дараатай явуулаагүйгээс ийм тусгүй явдал болдог байна.

Өөр нэг дутагдал бол албан газар сургууль хоёрын хоорондын ажил төрлийн холбоо муу байна. Албан газрын зарим дарга байгууллагаасаа хичнээн хүн оройн сургуульд сурч байгааг мэдэхийг хүсдэггүй, байгууллагынхаа ажилчдын мэдлэг боловсролын хэмжээг дээшлүүлэх хэтийн төлөвлөгөөгүй байгааг дурьдахад л энэ асуудал хангалтгүй юм.

Энэ байдлыг далимдуулж зарим ухвар мөчид хүн оройн сургууль, өвөл цагийн хүмүүжлийн ажил хоёрын дунд нь хийдэж явдаг байна.

Аймгийн төвийн артель, Эрүүлийг хамгаалах газраас анх бүртгэгдсэн хүний 45—50 хувь нь янз бүрийн шалтгаан заагаад хичээлдээ ирэхээ больжээ.

Зарим газрууд сурч байгаа ажилчиддаа улсаас тогтоосон хөнгөлөлт үзүүлэхгүй байна. МАХН—ын Төв Хороо, БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөлийн тогтоол ёсоор оройн сургуульд сурч байгаа хүмүүсийг хичээлтэй өдөр нь ажлаас нэг цагийн өмнө тараах байх, улсын шалгалт өгөх үед нь 7 дугаар ангид 15 ажлын өдөр, 10 дугаар ангид 20 ажлын өдрийн чөлөөг ээлжийн амралтаас гадна цалинтайгаар олгож байхыг заасан юм. Гэтэл тогтоолын энэ заалтыг биелүүлэхгүй байтаагаар барахгүй сурч байгаа хүмүүсийг хичээл таслуулж хөдөө явуулах, илүү цагаар ажиллуулж сурах м[э]дэхэд нь саад хийх явдал байна.

Өнжүүл, Алтанбулаг, Эрдэний[н] дунд сургуулиуд оройн сургуул[ь] хичээллүүлэх улсын төлөвлөгөө[г] тасалжээ. Оройн сургуульд суралцагчдад хамгийн хариуцлага[]тай үе тулгарч байна.

Хичээлийн жилийн 2 дугаар х[а]гас дундаа орж хаврын шалгал[т] ойртлоо. Үлдэж байгаа хугацаанд хүн бүхний сурах идэв[]хийг улам өндөржүүлэх, суралцагчдын мэдлэгийг программы[н] эхнээс эргэж харах хэрэгтэ[й] болж байна.

Сурлагаар хоцорч яваа хүмүүс[т] нэмэлт хичээл заах, давтлага зохиоход сургуулийн захирга[а] анхаарах хэрэгтэй.

Албан байгууллагууд хүмүүсэ[э]: шалгал анд бэлтгэх боломжоо[р] олгож ажлыг нь зохицуулах АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны то[г]тоолыг биелүүлэх нь чухал байна.

Иймд оройн сургуулийн ажлы[г] зохих шаардлагананд хүргэхэд т[ө]рийн байгууллагын зүгээс тавих анхаарлыг бүх талаар сайжруулах нь чухал.

Д. Дорждамба